

BÖLÜM 8

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN GERÇEK YÜZÜ

Dr. Elvan ALBAYRAK¹

DOI: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10034380>

---

¹ Sosyal Hizmet, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, elvanalbayrakk@gmail.com,
Orcidno:<https://orcid.org/0009-0009-7754-5248>

1. GİRİŞ

Günümüzde kadına yönelik şiddet giderek artmaktadır. Şiddet farklı boyutlarıyla yaşanmakta kadınlar en yakınları tarafından şiddet mağduru durumuna düşmektedir. Şiddet; kasten ve bilerek bir kişinin kendisine, diğer bir kişi ya da kişilere yönelik olarak uyguladığı yaralanma, ölüm, psikolojik, cinsel, ekonomik olarak tehdit ederek zarar verme eylemidir (Gündüz, 2018).

Kadına yönelik şiddet toplumsal cinsiyete dayalı olarak kadın ve erkek arasındaki eşitsizlikten kaynaklanmaktadır (Krantz ve Moreno, 2005).

Erkeklerin kadına yönelik şiddetine yönelik tutumları, hem şiddete maruz kalan kadına yönel hem de çevresindekilerin bu şiddete tepkilerini ve bakış açılarını da şekillendirmektedir. Cinsiyet, sosyal yapı ve kültürün yapılan şiddete ilişkin tutumlar üzerinde etkisi vardır (Flood ve Pease, 2009).

Erkekler tarafından gerçekleştirilen kadına yönelik şiddet ataerkil yapının etkisi ile normalleştirilmektedir. Toplumsal kültürel normlarla şekillenen kadın ve erkek rolleri, şiddet konusunda da o toplumun oluşturduğu kültürel normlar ile paralellik göstermektedir. Özellikle kadınlara kendilerine biçilen toplumsal rollerini yerine getirmedikleri takdirde farklı şiddet yöntemleri ile öğretilmeye çalışılmaktadır (Karakuş Umar, 2020).

Fiziksel farklılıklara dayalı önyargılar, kalıplar, normlar ve cinsiyet ayrımcılığı sonucunda kadın, erkeğe sağlanan birçok fırsat ve haklardan mahrum bırakılmakta, daha fazla sorumluluk üstlenmesi istenmektedir. Erkek açısından bu durum, “*sahiplik*” ve “*üstünlük*” duygusu olarak değerlendirilmektedir. (Usta, 2022).

Kadınlar genellikle birlikte yaşadıkları eş /partner veya aile bireyleri tarafından şiddet görmektedir. Toplumsal yaşam içinde savunmasız bırakan ön yargılar, kalıplar sonucunda kadınlar güçsüz, erkekler ise güçlü ve baskın olarak görülmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016).

Yaşadığı toplum içinde her birey o toplumun gelenek, görenek ve normları ile yetişir. Birçok olumlu ve olumsuz davranışı bu sosyalleşme sürecinde öğrenir. Şiddet rol model ve taklit yoluyla öğrenilir ve yeniden üretilir. Bu süreç ailede başlar. Sonrasında; okul, arkadaş çevresi ve yaşanılan mahallede devam eder. Birey hedeflerine ulaşmak için şiddeti bir yöntem olarak görür ve kullanmaya başlar (Yener, 2023).

Kadına yönelik şiddet; yakın partner tarafından, fiziksel, psikolojik, ekonomik şiddet yanında cinsel istismar, fuhuş yapmaya zorlama, cinsiyet

seçici kürtaj, kız çocukların öldürülmesi ve kızların kasıtlı olarak ihmal edilmesi ve savaşta tecavüz şeklinde gerçekleşmektedir. Şiddetin yaygınlığı dünya çapında birçok kadının şiddete maruz kaldığını ve bunun sonuçlarına katlanarak yaşadığını göstermektedir (Watts ve Zimmerman, 2002).

1.1. Şiddet ve şiddetin türleri

Şiddet sözcüğü Arapça'dan dilimize girmiş olup "*peklik, sertlik*" anlamında kullanılmaktadır (Dursun, 2011).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) göre; "*kadına yönelik şiddet, özellikle yakın partner şiddeti ve cinsel şiddet, önemli bir halk sağlığı sorunu, kadınlara yönelik insan haklarının ihlali olup fiziksel saldırı, cinsel zorlama, psikolojik istismar ve kontrol edici davranışlar da dahil olmak üzere fiziksel, cinsel, ekonomik veya psikolojik zarara neden olan davranışları*" olarak tanımlamıştır. Ayrıca kadınların yaklaşık %30'u fiziksel veya cinsel şiddeti en yakın partnerlerinden ya da eşinden yaşadığıdır (World Health Organization, 2021).

Şiddet; kasten ve bilerek bir kişinin kendisine, diğer bir kişi ya da kişilere yönelik olarak uyguladığı yaralanma, ölüm, psikolojik, cinsel, ekonomik olarak tehdit ederek zarar verme eylemidir (Gündüz, 2018).

Erkeklerin kadına yönelik şiddetine yönelik tutumları, hem şiddete maruz kalan kadına yönel hem de çevresindekilerin bu şiddete tepkilerini ve bakış açılarını da şekillendirmektedir. Cinsiyet, sosyal yapı ve kültürün yapılan şiddete ilişkin tutumlar üzerinde büyük etkisi vardır (Flood ve Pease, 2009).

Kadına yönelik olarak yapılan şiddet davranışı ve eylemi *temel insan haklarına karşı yapılan bir ihlaldir* ve asıl nedeni toplumsal yapı tarafından oluşturulan cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanmaktadır. Kadına yönelik şiddet; fiziksel, cinsel, ekonomik, psikolojik şekilde gerçekleşmektedir (Kaşıkırık, 2021).

Toplumsal cinsiyet; beden, davranış, duygu, aile ve toplumsal beklentiler üretmektedir. Toplumsal cinsiyet doğumla belirlenmekte, toplumsal deneyimlerden beslenmekte olup, her toplumun cinsiyetten bireylerin nasıl davranış göstermeleri konusunda farklı beklentileri şeklinde oluşmaktadır (Zastrow ve Ashman, 2016: 568).

1.1.1. Fiziksel Şiddet: Kişi ve kişiler tarafından kadına yönelik fiziksel temas ya da bir araç ile uyguladığı baskı kurucu ve sindirici davranışlardır. Bıçak, silah, kemer, kaynar suyla haşlama, vurma, kafasına veya vücuda sert bir cisimle vurma, tokat, yumruk atma, saçını seçme, çimdikleme olarak gerçekleşebilir. Bu şiddet türünde morluk, haşlanma, yanma, kesik, yaralanma şeklindedir. Ayrıca ölümlerle sonuçlanabilir ve tespit edilmesi kolaydır (Kelleci, 2023).

1.1.2. Cinsel Şiddet: Arkadaş, eş, aile üyelerinden biri tarafından uygulanan dokunmaktan, cinsel içerikli film, cinsel sözel saldırı, fiziksel olarak ilişkiye zorlama, ensest ilişkiye zorlama, evlilik içi tecavüz, kadının seks işçiliğine zorlanması, kadının genital mutilasyonu ve yetişkin olmayan kız çocuklarına yapılan istismar kadına ve kızlara yönelik yapılan şiddet türlerinden bazılarıdır (Gürhan, Erdoğan ve Seyran, 2020).

1.1.3. Ekonomik Şiddet: Erkeğin evin veya kadının ihtiyacı için gerekli olan parayı vermemesi, harcamaları kısıtlaması, kadının kendi çalıştığı parayı zorla elinden alması, istemediği halde çalışmaya zorlanması, mirastan eşit pay alamaması ya da çalışmasına izin vermemesidir (Kılıç, 2019).

1.1.4. Psikolojik Şiddet: Kadına karşı özellikle baskı, sindirme, üstünlük sağlama ya da cezalandırma amacıyla tehdit, alay, aşağılayıcı, küçük düşürücü, lakap takma, bağırma ve toplumdaki soyutlama psikolojik şiddetin içinde yer almaktadır. Psikolojik şiddet fiziksel veya cinsel şiddet gibi tespit edilmesi oldukça zor olmaktadır (Kelleci, 2023).

1.2. Kadına yönelik şiddet

Türkiye’de ve Dünya’da kadına yönelik şiddet en önemli toplumsal sosyal sorunlardan başında gelmektedir. Yapılan araştırmalar kadına yönelik olarak yapılan şiddetin her geçen gün arttığıdır. Özellikle aile içinde şiddet gören kadınlar yaşadıkları bu durumla baş etme sürecinde içinde yaşadığı çevrenin olumsuz bakış açısı nedeniyle tek başına mücadele etmek zorunda kalmakta ve dolayısıyla duygu, davranış ve hayatlarını değiştirme ve geliştirme konusunda çaresizlik içinde yaşamaktadır (Yılmaz Bahadır ve Öz, 2019).

Kadına yönelik şiddetin arkasında yatan nedenler ekonomik sorunlar ya da kadının itaatsiz olarak düşünülmesi yaşadığı toplumsal yapıdan kaynaklanır. Temelinde güç ilişkileri ve kadın üzerinde egemenlik sağlayıcı davranışlar yatmaktadır. Kadının aile içinde cinsel ahlakın ve namusun

göstergesi olması ve erkeğin ailesini koruması adına karısının ve çocuklarının davranışlarından sorumlu olması inancını taşımasıdır (Hatipoğlu, 2008).

Kadına yönelik şiddet dünya çapında önemli fiziksel ve zihinsel sağlık sonuçları doğuran yaygın bir sorundur. Devletlerin veya hükümetlerin bu sosyal sorun hakkında çok ciddi önlemler almasını gerektirir (Kilpatrick, 2004).

Allah katında ırk, cinsiyet, rengi ve dili fark etmeksizin tüm insanlar eşit olarak yaratılmıştır. Hz. Muhammed Veda Hutbesinde herkesin eşit olarak yaratıldığını tüm insanlığa mesaj olarak vermiştir:

“Ey insanlar şunu iyi bilin ki Rabbiniz birdir, atanızda birdir. Arap’ın Arap olmayana, beyazın siyaha, siyahın beyaza takva dışında bir üstünlüğü yoktur” (Altıntaş, 2018:12-13).

Kadına yönelik şiddet dünya çapında yaygın bir suçtur ve kadın hakları ihlalidir. Dünyanın her ülkesinde yaşanmakta ve kültür, sınıf, eğitim, gelir ve ırk gözetmeksizin devam etmektedir (Cepeda, Calderon ve Taralba, 2022).

Erkekler tarafından gerçekleştirilen kadına yönelik şiddet ataerkil yapının etkisi ile normalleştirilmektedir. Toplumsal kültürel normlarla şekillenen kadın ve erkek rolleri, şiddet konusunda da o toplumun oluşturduğu kültürel normlar ile paralellik göstermektedir. Özellikle kadınlara kendilerine biçilen toplumsal rollerini yerine getirmediikleri takdirde farklı şiddet yöntemleri ile öğretilmeye çalışılmaktadır (Karakuş Umar, 2020).

Yapılan araştırmalar sonucu ABD’de 2,6 milyon kadının partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığı, Avusturya ise biten evliliklerin nedenleri arasında %59’nun kadına yönelik uygulanan şiddetten kaynaklandığıdır. Türkiye’de ise kadının resmi makamlara başvurmaması, şiddeti gizlemesi nedeniyle çok kapsamlı veriler olmasa da 20-49 arasındaki evli kadınların %75’nin eşleri tarafından şiddet gördükleridir (İskender, 2023).

Kadına yönelik şiddeti önlemek üzere gerek ulusal gerekse uluslararası önleyici protokol ve yönetmelikler çıkartılmıştır. Toplumdaki sosyokültürel yapı kadına verilen değer açısından çok önemlidir. Muhafazakâr toplumlarda yaşayan kadınlarda ahlaklı olmaları beklenmekte ve

baskıcı tutumlar sonucu cinsiyet ayrımcılığı meydana gelmektedir. Çıkarılan yasalar, yönetmelikler ve sözleşmeler kadını şiddete karşı korumada yetersiz kalmaktadır (İnan ve Şahin, 2020).

Yakın partner şiddeti kadına yönelik olarak yapılan şiddetin en yaygın şeklidir. Dünya çapında yaklaşık 641 milyon kadın ve kız çocuğunun hayatlarını etkilemektedir (World Health Organization, 2022).

Şiddet gören kadınlar genellikle kendi evlerinde şiddeti yaşamaktadır. Kadının gördüğü bu şiddet hem kendisinin ruhsal ve bedensel sağlığını etkilemekte diğer taraftan da gelecek nesillere aktararak bir sorun çözme yöntemi olarak devamını sağlamaktadır. Farklı şiddet türlerini yaşayan kadınlar aile içinde yaşadıkları konusunda saklama, katlanma ve durumu kabullenip eşlerinin bir gün düzeleceği ümidiyle yaşamlarına devam etmektedir (Yılmaz, Avcı ve Hotun Şahin, 2022).

Türkiye gibi ülkelerde kadının eşlerine saygı, itaat, hürmet göstermelerine yönelik kültürel bir beklenti vardır. Bireylere atfedilmiş cinsiyet kalıpları ve rolleri benimsemeleri ona göre hareket etmeleri istenir. Doğurganlığın ve soyun devamı için kadının toplum ve aile içinde boyun eğen ve pasif olması beklenmektedir. Ayrıca kadın ve erkek arasındaki cinsellikte de kadının utangaç, temiz ve pasif olması erkeğin ise deneyimli ve isteğini yaptıran, aktif ve agresif bir yapıda olması şeklinde bir algı söz konusudur (Kara, 2022).

Değişik ülkelerde yapılan araştırmalarda, kadınların en az %70'inin yaşamı boyunca kişi ya da kişiler tarafından fiziksel veya cinsel şiddet gördüklerini ortaya koymaktadır. "Birleşmiş Milletlerin yayınlamış olduğu 2012 yılı *Kadının Güçlendirilmesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği*" raporuna göre; Danimarka'da yaşayan kadınların %22'si, Almanya'da %25'i, Norveç'te %13,9'u, farklı şiddet türleri yaşamıştır. Türkiye'de yaşayan evli kadınların %12'si cinsel şiddetle karşı karşıya kalmışlardır" (Çiftçi ve Açık, 2022).

Leylicem Seçgin, Turhan Arslan ve Kevser Tarı Selçuk tarafından 2022 yılında yapılan bir araştırmaya göre; 2016 ve 2021 yılları arasında kadına yönelik şiddet konusunda yapılmış 43 çalışma incelenmiştir. Bir veya birden fazla şiddete uğrayan kadınların oranının yaklaşık %14 ile %43 arasında değiştiğidir (Seçgin, Tarı Selçuk ve Arslan, 2022).

Sema Çiftçi ve Yasemin Açık tarafından 2022 yapılan bir araştırmaya göre ise; kadınların yaşadıkları şiddete rağmen evliliklerini sürdürme nedenleri olarak; %57,3'ü “*çocuğunu babasız büyütmek istemedikleri*” %40'ı “*ekonomik bağımlılık*”, %36,3'ü “*eşini çok sevdiği için*”, %33,1'i “*eşinin değişeceğine inandığı*”, %3,7'si ise “*kendisinin yaptığı yanlış davranışlar nedeniyle yapılan şiddeti hak ettiğini*” düşünmektedir (Çiftçi ve Açık, 2022).

Kadınlar genellikle birlikte yaşadıkları eş /partner veya aile bireyleri tarafından şiddet görmektedir. Toplumsal yaşam içinde savunmasız bırakan ön yargılar, kalıplar sonucunda kadınlar güçsüz, erkekler ise güçlü ve baskın olarak görülmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016).

Yaşadığı toplum içinde her birey o toplumun gelenek, görenek ve normları ile yetişir. Birçok olumlu ve olumsuz davranışı bu sosyalleşme sürecinde öğrenir. Şiddet rol model, taklit yoluyla öğrenilir ve yeniden üretilir. Bu süreç öncelikle ailede başlar. Sonrasında; okul, arkadaş çevresi ve yaşanılan mahallede devam eder. Birey hedeflerine ulaşmak için şiddeti bir yöntem olarak görür ve kullanmaya başlar (Yener, 2023).

Kadına yönelik şiddet; yakın partner tarafından, fiziksel, psikolojik, ekonomik şiddet yanında cinsel istismar, fuhuş yapmaya zorlama, cinsiyet seçici kürtaj, kız çocukların öldürülmesi ve kızların kasıtlı olarak ihmal edilmesi ve savaşta tecavüz şeklinde gerçekleşmektedir. Şiddetin yaygınlığı dünya çapında birçok kadının şiddete maruz kaldığını ve bunun sonuçlarına katlanarak yaşadığını göstermektedir (Watts ve Zimmerman, 2002).

Kübra Doğan ve Nuray Karaman tarafından 2023 yapılan bir araştırmaya göre; kadınlar şiddet sorulduğunda fiziksel şiddeti öncelikli olarak ifade ettikleridir. Ayrıca katılımcı kadınlar gördükleri her türlü şiddet sonrasında, bedenlerinden ziyade psikolojik olarak daha fazla zarar gördüklerini ve toplum içine çıkamama ve iletişim sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir (Doğan ve Karaman, 2023).

1.3. Şiddetin kadın üzerindeki olumsuz etkileri ve sonuçları

Şiddetin uzun yıllar devam etmesi fiziksel ve ruhsal sorunları da beraberinde getirmektedir. Kalp hastalığı, karın ve kas ağrıları, baş ağrısı, gastrit, unutkanlık, başarısızlık, umutsuzluk, çaresizlik, madde kullanımı, intihar girişimi ve suçluluk duyguları yaşadıkları görülmektedir (Yılmaz Bahadır ve Öz, 2019). Ayrıca şiddet gören kadınlar çoğunlukla vücutları ile ilgili olumsuz düşüncelerinin olması, yaşadıkları toplum ile iletişim kurmada

zorluk çekmeleri, değersiz ve önemsiz hissetme gibi duyguları beraberinde yaşamaktadır (Akkaş ve Uyanık, 2016).

Şiddet mağduru kadının özellikle sağlıkları derinden etkilenmekte beraberinde depresyon, anksiyete ve diğer zihinsel sağlık sorunlarına da neden olmaktadır. Dünya üzerinde 15 yaş üzerinde kadın ve kızların %27'si fiziksel veya cinsel şiddet yaşamakta olup, bu eylemleri gerçekleştirenlerin çoğu erkekler veya yakın partner tarafından yapılmaktadır (World Health Organization, 2022).

Fiziksel şiddete yaşayan kadınlarda "*hırpalanmış kadın sendromuna*" neden olabilmektedir. Kadının şiddet gördüğü hale evliliğini ya da ilişkisini sonlandıramamasına, bağımlı olmasına, düzeleceğine inanması gibi sebeplerden dolayı şiddeti sürekli yaşamalarına neden olmakta ve psiko-sosyal yönden aşırı zarar gören kadın kendisine şiddet uygulayan kişiyi bile öldürebilmektedir (Çetinkaya Büyükbodur, Uğurlu ve Pamuk, 2022).

Şiddet yaşayan kadınların çoğunlukla eğitim seviyeleri düşük, eş ekonomik olarak bağımlı olma, çocuklarının geleceği, aile yapısını bozan durumunda kalmama, dışlanma, boşanmış kadına toplumun bakış açısı nedeniyle sessiz kalmayı tercih etmektedir. Büşra Yılmaz, Nihal Avcı ve Nevin Hatun Şahin tarafından 2022 yılında yapılan bir araştırmaya göre; şiddet yaşayan kadınlar %25,8'i "*eşi veya partneri tarafından öldürülmekten korktuğunu*", %25,5'i "*eşinin düzeleceğine inandığından şikayetçi olmadıklarını*" ifade etmiştir (Yılmaz, Avcı ve Hotun Şahin, 2022).

Hindistan gibi ülkelerde etik kurallar yok sayılarak insan ihlali gerçekleşmekte olup, hamilelik döneminde cinsiyet tespiti sonucunda bebeğin kız olması durumunda gebeliklere son verilmesi kadına yönelik uygulanan bir şiddet türü yaşanmaktadır. Bunun sonucu olarak yaşanan toplum içinde kadın ve kız çocuklarının değerinin kaybetmesine neden olmaktadır (Bükecik ve Özkan, 2018).

Kadına yönelik şiddet dünya çapında kadın hastalıklarında önemli bir risk faktörü de olmaktadır. Şiddet genellikle yakın partner ya da aile üyeleri tarafından kadın ve kızlara yönelik olarak gerçekleşmektedir. Kültürel farklılıklardan dolayı bazı ülkelerde kürtaj veya doğumdan hemen sonra kız bebeklerinin öldürülmesi ile sonuçlanmaktadır (Krantz ve Moreno, 2005).

Kadına yönelik olarak yapılan şiddet çoğunlukla aile içinde gizli kalmaktadır. Şiddet mağduru kadınlar bunu saklı tutmayı genellikle tercih

ederler. Aileler bu konuda profesyonel bir yardım almak yerine bunu aile ve arkadaş çevreleri aracılığı ile çözüme yolunu tercih etmektedirler. Kadınların bir kısmı bir kez bile şiddet yaşadığı takdirde yardım başvurusunda bulunurken, bazı kadınlar sürekli şiddete maruz kalsalar bile aynı koşullarda yaşamaya devam etmektedir. Kadınların bu kısır döngü içinde yaşamalarının birçok nedeni olabilmektedir. Sosyal değerler, yaşadığı toplumdan gelecek tepkiler, kurban psikolojisi bu nedenlerden sayılabilir. Evlenen kadın babasının evinden kocasının evine taşınır. Toplumsal yapı içinde eşine bağlı ve çocuklarının yanında olması öğütlenir:

*“Analık ve eşlik birinci görevin”,
 “Sen kadınsın alttan al”,
 “Annesin çocuklarının hatırı için katlanacaksın”*

Sözleri ile geleneksel kadın rolü içinde kadın şiddete maruz kalsa da gizlemek zorunda olduğunu benimser ya da toplum tarafından benimsetilir (Mavili Aktaş, 1997: 7-13).

Çocukluk ve gençlik döneminde aile içinde şiddete uğrayan ve şiddeti görüp yaşayan bireylerde şiddet daha fazla görülmektedir. Ayrıca toplum içindeki ataerkil yapı, kültür, norm ve değerler, kadına yönelik haksız yere yapılan iftiralar, namus, töre ve ahlak anlayışı şiddeti artıran faktörler arasındadır. Uyuşturucu, madde ve alkol kullanan bireyler şiddete daha yatkın olmaktadır. Sosyal öğrenme kuramın göre şiddet taklit yoluyla öğrenilen bir davranış biçimidir. Burada aile en önemli öğrenme kaynağıdır. Ailelerin bazılarında ailenin reisi olan erkek çocuğa rol model olarak örnek olmaz aynı zamanda kız kardeşini veya annesine şiddet kullanmasını hoş görür hatta erkek çocuk bu sebepten dolayı ödüllendirilir. Erkek çocuk böylelikle ev içinde kadını kontrol altına alma ve baskılama yöntemi olarak şiddeti başvurabileceği bir yöntem olarak benimser (Öztürk, 2017: 72-74).

Kadına yönelik yapılan özellikle fiziksel şiddetin yol açtığı zarar yanında psikolojik olarak da kadında oluşturduğu zarar çok önemlidir. Hilal Yardım ve Melek Demir tarafından 2022 yılında yapılan bir araştırmada; bekâr kişilerin evlilerden daha fazla kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik tutumlar geliştirdiğini göstermiştir. Evli kişiler ise; kadına yönelik şiddeti daha fazla kabullendiği görülmektedir (Yardım ve Demir, 2022).

Her yaşta kadın şiddetle karşı karşıya kalmaktadır. Evli ya da boşanmış ya da boşanma aşamasında olan kadınlara yönelik şiddet daha fazla görülmektedir. Şiddetin devam etmesi travmatik bir bağlanma yapmakta,

şiddete uğrayan kadın şiddeti haklı bulmakta ve eşine bağlanmaktadır. Şiddet zamanla kadını yaşadığı toplumdan uzaklaştırmakta, çaresizlik ve güçsüzlük duyguları yaşamalarına neden olmaktadır (Arabacı Baysan ve Uygun, 2022).

Kadınlara yönelik şiddetin temelinde cinsiyet ayrımcılığının rolü çok büyüktür. Kadınlar, yaşadıkları içinde, erkeklerle eşit olmayan, ezilen, baskı altında tutulmaya çalışılan, dışlanan, değer görmeyen kısmı oluşturmaktadır. Örneğin; Özgecan Aslan cinayetinde fiziksel ve cinsel şiddet uygulanmıştır. Bunun sonucunda, toplum içinde şiddete karşı duyarlılık ve farkındalık artmış ve bazı kültürel kalıplar sorgulanmaya başlanmıştır. (Gündüz, 2018).

Günümüzde insan hakları ihlali olarak görülen kadın yönelik şiddet ve kadın cinayetleri toplum sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet ayrımı, ataerkillik, geleneksel aile yapısı, töre, namus gibi kavramlar tekrar gündeme gelmiştir. Namus kavramı, ataerkil aile yapı içinde değiştirilemez normlar arasında yer almakta ve kadının öldürülmesi için toplum içinde hala kabul görmekte ve uygulanmaktadır (Ateş, 2020).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun 2022 yıllık veri raporuna göre 01.01.2022-31.12.2022 tarihleri arasında Türkiye genelinde 334 kadın cinayeti, 245 kadın şüpheli bir şekilde ölü bulunmuştur (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2023).

Tablo 1: Türkiye'de Öldürülen Kadınların Sayısı, 2020-2022

Yıl	Kadın Cinayeti Sonucu Öldürülen Kadın Sayısı	Şüpheli Öldürülen Kadın Sayısı	Toplam Öldürülen Kadın Sayısı
2020	300	170	470
2021	280	217	497
2022	334	245	579

Kaynak:<https://kadincinayetleriniDurduracagiz.net/veriler/3040/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2022-yillik-veri-raporu.ET>: 26.08.2023.

Bu veriler ışığında öldürülen kadınların çoğunluğu yakın partneri tarafından (eş, sevgili) tarafından hayatlarına son verilmiştir. Kadın cinayetlerinin artış göstermesi ve devam etmesi; devletin kadınları koruyamadığını, insan haklarına saygı göstermediği ve gerekli sorumluluklarını yerine getirmediğini göstermektedir (Kara, 2022).

Ataerkil toplumlarda erkek çocuk soyun devamı olarak kabul edilmektedir. Kadın cinselliğinin saflığı namus olgusu ataerkil yapılarda ahlaki temel değer olarak görülmektedir. Kadının yaşadığı toplumun belirlediği normların dışına çıkması töre ve namus cinayetlerine neden olmaktadır. Namus cinayetleri; yasa dışı ilişki, evlilik öncesi ilişki, aldatma, cinsel olarak aile yakını veya aileden biri tarafından tecavüze uğrama gibi farklı nedenlerden olabilmektedir (Bükecik ve Özkan, 2018).

Türkiye’de 2000 yılı ve sonrasında özellikle Güneydoğu Bölgesinde intihar oranlarındaki artış, kadın üzerindeki namus baskısının önemini gözler önüne sermektedir. İntihar edenlerin 15-24 yaş arasında kız ve kadınların özellikle eş seçimi baskılarına maruz kalan ve bekaret kontrolünden geçirilenler olduğu belirlenmiştir (Bükecik ve Özkan, 2018).

Şiddet gören kadın yaşadığı şiddeti zaman içinde kabullenmektedir. Kadının ailesi tarafından kabul edilmemesi, ekonomik, uygulanan şiddetin toplum tarafından kabul görmesi, eğitim seviyesi düşüklüğü, bir mesleğinin olmaması, toplumsal baskı nedeniyle evliliklerini sürdürmektedir. Zaman içinde öğrenilmiş çaresizliği kadın kabul ederek bu tür yaşam döngüsünün devamlılığına da zemin oluşturmaktadır (Çiftçi ve Açıık, 2022).

1.4. Kadına yönelik şiddetin nedenleri

Toplumsal nedenlerden, inanç, kültürel veya ailenin devamlılığı için aile içinde gerçekleşen şiddet özellikle şiddet gören kadın tarafından gizli tutulmaktadır. Özellikle ataerkil yapı, kültürel ve toplumsal normlar nedeniyle kadınların zorunlu olarak yapmak zorunda oldukları davranışları yapmadığı zamanlarda bu durum asi, namussuz ve itaatkârsız olarak değerlendirilip şiddetle cezalandırılmaktadır (Barkın ve Özkartal, 2018).

Şiddetin nedenlerinden en önemlisi cinsiyet ayrımcılığıdır. Yaşanılan toplumun kadın ve erkeğe yönelik rol, tutum ve davranışlar kalıp yargılarını da oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığında özellikle kadından daha fazla sorumluluk ve yükümlülüklerin olmasını gerektirmektedir. Özellikle ataerkil yapı, kullanılan dil, kültürel yapı sonucunda kadına yönelik ön yargıların olması şiddeti artıran nedenler arasındadır (Nergiz ve Akın, 2021).

Fiziksel farklılıklara dayalı önyargılar, kalıplar, normlar ve cinsiyet ayrımcılığı sonucunda kadın, erkeğe sağlanan birçok fırsat ve haklardan mahrum bırakılmakta, daha fazla sorumluluk üstlenmesi istenmektedir. Erkek

açısından bu durum, “sahiplik” ve “üstünlük” duygusu olarak değerlendirilmektedir. (Usta, 2022).

Şiddet oluşan bu kalıplar ile bir cezalandırma şekli olarak düşünülmekte, kültür, inanç sistemi, dil, sosyo-ekonomik, eğitim düzeyi ve ataerkil yapı neden olmaktadır. Ayrıca kadının baskı altında tutulması, şiddet yoluyla sindirilmesi sonucunda şiddetin devam etmesine yol açmaktadır (Barkın ve Özkartal, 2018).

Kadına yönelik şiddetin altında yatan nedenlere bakıldığında; ekonomik olarak güçsüzlük, eğitimsizlik, kötü aile koşulları, uyuşturucu madde, çocukluk döneminde şiddete görme veya tanık olma, ataerkil yapı, gelenekler, normlar, kültürel yapı ve namus algısı bunlardan bazılarıdır (Yardım ve Demir, 2022).

ABD’de 1980’li yıllarda Diana Russell tarafından yürütülen bir araştırmada tesadüfi örnekleme yoluyla 900 kadın üzerinde yapılmıştır. Her dört kadından biri tecavüze uğradığı, her üç kadından birinin de cinsel açıdan istismar edildiği ortaya çıkmıştır (Herman, 2017: 37-39).

1.5. Şiddet gören kadınlara yönelik sosyal hizmet müdahaleleri

Şiddete maruz kalan kadınların fiziksel, sosyal, ruhsal açıdan sağlıklarının korunması çok önemlidir. Ayrıca baş etme mekanizmalarının ve güçlendirme ile kadınların yaşadıkları bu olumsuz süreci atlatmaları sağlanabilir. Şiddet konusunda farkındalığın artırılması, kişilik benlik saygılarını ve öz güvenlerini tekrar kazanmaları ile mümkün olabilecektir (Yılmaz Bahadır ve Öz, 2019).

Toplumlar içinde şiddet gören kadın yaşadığı bu şiddeti sessizce kabullenmekte ve susmaktadır. Ancak resmi makamlara başvurdukları zaman şikâyet ve yaşadıklarını dile getirme söz konusu olmaktadır. Şiddet yaşayan kadının hastaneye veya resmi makamlara geç başvurması sonucunda ya da şikâyetini geri çekmesi toplumsal baskılardan kaynaklanmaktadır (İskender, 2023)

Kadın kendisine şiddet uygulayanları terk etmek veya o ortamda yaşama devam edip etmeyeceklerinin kararını öncelikle sorgulamaktadır. Şiddete uğrayan kadının güçlendirilmesi sürecinde bağımsız olarak kendi ayakları üzerinde durma, yaşamının kontrolünü kendi eline almaya yönelik müdahaleler gerekmektedir (Çetinkaya Büyükbodur, Uğurlu ve Pamuk, 2022).

Güçlendirme yaklaşımı ile sosyal hizmet müdahalesinde; “birey, aile ve toplulukların hayat kalitesini iyileştirmek için yaşadıkları sosyal, politik çevrelerini değiştirmeleri ve kendi yaşamları üzerinde kontrol sahibi olmalarına yönelik olarak yapılır. Aynı zamanda insanların karar alma, harekete geçme, seçim yapma veya diğerleriyle çalışma gibi yapamadıkları şeyleri yapabilmeleri için gereken güce sahip olmaları sağlar” (Erbay, 2019).

Güçlendirme yaklaşımı ile şiddet gören kadının güçsüz yanlarına odaklanmak yerine bunları gidermeye çalışan güce odaklanılır (Güloğlu Kahraman, 2022).

Türkiye’de 2011 yılında kurulan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında gerçekleştirdiği en önemli düzenlemelerin başında “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” gelmektedir. Bu kapsamda “Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerini (ŞÖNİM)” kurulmuş, kadına yönelik şiddetle ilgili koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması, başvuruların tek çatı altında toplanması, rehberlik ve destek hizmetlerinin sunulması ve koordinasyonu sağlanmıştır (Can, 2021). Ayrıca sığınma evleri, konukevleri Türkiye genelinde açılmıştır. Kurulan iletişim merkezi olan Alo 144 Sosyal Yardım Hattı ve Alo 183 Sosyal Destek Hattı ile hizmet vermektedir.

Şiddet mağduru kadınlar bu yaşadıkları olumsuz ilişkiden kurtulabilmeleri için güçlendirilmeleri gerekmektedir. Sosyal hizmet uzmanları tarafından yapılacak planlı değişim müdahale süreci ile; kadının tekrar bağımsızlığına kavuşmasına, yaşamını kendi kontrolü altına almasına ve geleceği ile kararları kendisinin vermesine, sorun çözme becerilerini geliştirmesine ve güvenliğini artırmaya yönelik bir müdahaleler ile gerçekleştirilebilir (Yılmaz, Aksanyar ve Güler, 2019).

SONUÇ

Hükümetler ve yerel yönetimler kadına yönelik şiddetin önlenmesinde önemli roller üstlenmeli, şikâyette bulunan ve koruma altına alınan kadınların güvenliği mutlaka sağlanmalıdır. Yasa ve yönetmeliklerde değişiklikler yapılarak cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi için hukuki ceza mekanizmaları uygulanmalıdır. Kadına yönelik şiddeti önleme konusunda stratejilerde ve politikalarda yeniden düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Türkiye’de özellikle son yıllarda hukuki yönden kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik yaptırımlar olmasına rağmen yine de yeterli değildir. Her yıl kadınlara yönelik şiddet ve kadın cinayetleri artarak devam etmektedir

(Kara, 2020). Türkiye’deki İş Kanunu maddesinde yer almakta olan evlilik ile ayrılma sonucunda tazminat verilmesi durumu kadınların iş hayatından uzaklaştırılarak evde yaşamalarını teşvik etmektedir. Ayrıca “*Gebe ve Emziren Kadınların Çalıştırılmasına Yönelik*” yasa olmasına rağmen işyerinde böyle bir imkân bayan çalışanlara çoğunlukla işverenler tarafından sunulmamaktadır (Kılıç, 2019). Bu durum kadın sosyal statüsünü, ekonomik özgürlüğünden kısıtlanmasına yol açmaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülen ŞÖNİM uygulamasında şiddet gören kadınların her saat ulaşabilecekleri şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Telefonların 24 saat açık kalması ve yetkin personel ile çalışılması gerekmektedir. Şiddetin yoğun yaşandığı bölgeler tespit edilerek farklı sosyal hizmet modelleri, eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Ayrıca ŞÖNİM merkezlerinin sayısı artırılmalıdır. Bu hizmetler belediyelerden alınarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na devredilmelidir (Can, 2021). Kadına yönelik şiddet ile ilgili tüm resmi makam çalışanlarına yönelik (polis, jandarma, sağlık birimleri gibi) sürekli bu konu ile ilgili bilinçlendirme eğitimleri verilmelidir. Kadına yönelik şiddet konusunda yapılacak araştırmalara ışık tutması açısından tüm örgütler iş birliği yapmalı ve çalışmalıdır. Şiddet konusunda toplumsal farkındalığı ve duyarlılığı artırmak için eğitimler verilmeli, görsel ve yazılı medyada güncel tutulmalıdır. Ders kitaplarından cinsiyet ayrımcılığını içeren bilgiler kaldırılmalıdır. Toplumsal cinsiyet odaklı roller ve kalıplar yerine cinsiyet ayrımcılığını önleyici ve ortadan kaldıracak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Erkeklerin ve ailelerin şiddet konusunda eğitimlere alınması, toplumsal bilinç oluşması için şiddetin olumsuz sonuçlarının daha sık sosyal medyada yer alması sağlanmalıdır. Kadının eğitim olanaklarından eşit düzeyde yararlanması sağlanarak ekonomik olarak güçlü olmasına yönelik faaliyetler artırılmalıdır. Kadının kendi ayakları üzerinde durması ve yaşamını kendi kontrol altına alması için eğitim seferberliği yoluyla eğitim eksiklerinin kapatılması, Halk Eğitim, İşkur ve benzer mesleki örgütlerle iş birliği yapılarak kadının güçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Kadın çalışmalarını ülke genelinde yürütülmesi amacıyla araştırma merkezlerinin sayısı arttırılmalıdır. Toplumda cinsiyet ayrımcılığı ortadan kaldırılarak kadın ve erkeklerin eğitim eşitliğinin sağlanması ile; kadının iş gücüne katılımı sağlanarak ekonomik özgürlük elde etmesini ve özgür olarak kendi ayakları üzerinde yaşamasını sağlayacaktır (Doğan ve Karaman, 2023). Toplumsal kültür tarafından oluşturulan norm, değer, ataerkil yapı sisteminin

değişim süreci uzun vadede olacağı düşünülürse kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin önlenmesi için multi disiplinler yaklaşım ile çalışmaların yapılması gerekmektedir (Bükecik ve Özkan, 2018). Sosyal hizmet uzmanları savunuculuk hizmetleri ile makro, mezzo ve mikro anlamda gerekli hizmetleri vermelidir. Yakın partner şiddetini önlemek için önleme ve koruyucu hizmetlere daha fazla yatırım yapılmalı, uzman personel ile çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akkaş, İ. ve Uyanık, Z. (2016). Kadına Yönelik Şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(1), 32-42.
- Altıntaş, R. (2018). *Şiddet* (3 b.). Ankara: Gökçe Ofset Matbaacılık.
- Arabacı Baysan, L. ve Uygun, T. (2022). Şiddet Uygulayan ve Şiddet Uygulanan Bireylerin Özellikleri. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 5(1), 38-46.
- Ateş, S. (2020). Öğrenilen Namus Algısı Perspektifinde Kadın Cinayetleri: Muş İli Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 147-152.
- Barkın, O. O. ve Özkartal, M. (2018). Göstergibilimsel Çözümleme Yöntemiyle Kadına Yönelik Şiddet Afişlerinde Anlam Aktarımı Sorunu. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi TÜBAD*, 3(2), 167-178.
- Bükecik, E. ve Özkan, B. (2018). Kadına Yönelik Şiddet: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Sağlığına Etkisi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 33-37.
- Can, S. (2021). Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ile Uygulamadaki Eksiklikler. *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, 5(2), 74-114.
- Cepeda, I., Calderon, M. L. ve Taralba, M. (2022). Measuring Violence Against Women: A Global Index. *Sage Journal*, 37(19-20), 19-20. <https://doi.org/10.1177/08862605211037424>.
- Çetinkaya Büyükbodur, A., Uğurlu, Z. ve Pamuk, D. (2022). Hırpalanmış Kadın Sendromuna Yönelik Psikososyal Müdahaleler. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 281-303.
- Çiftçi, S. ve Açıık, Y. (2022). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Nedenleri. *Artuklu Uluslararası Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 1-7.
- Doğan, K. ve Karaman, N. (2023). Şiddeti Adlandırma ve Anlama: Türkiye'de Şiddete Maruz Kalan Kadınların Deneyimleri ve Baş Etme Stratejileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (75), 71-86.
- Dursun, Y. (2011). Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir? *FLS Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi* (12), 1-18.
- Erbay, E. (2019). Güç ve Güçlendirme Kavramları Bağlamında Sosyal Hizmet Uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* (42), 41-64.

- Flood, M. ve Pease, B. (2009). Factors Affecting Attitudes Towards Violence Against Women Trauma, Violence and Abuse. *Sage Journals*, 10(2), 125-142. <https://doi.org/10.1177/1524838009334131>.
- Güloğlu Kahraman, F. (2022). Güçlendirme Yaklaşımı Çerçevesinde Engelli Kadınlar İçin Sosyal İçermeye Olumlu Stratejiler. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 11(1), 143-156.
- Gündüz, F. (2018). Kadına Yönelik Şiddet: Cinayet Haberleri Çözümlemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi ENAD*, 6(1), 297-318.
- Gürhan, N., Erdoğan, G. ve Seyran, F. (2020). Cinsel Şiddet. *MEYAD Akademi*, 1(1), 59-65.
- Hatipoğlu, B. (2008). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye Anarko-Feminist Bakış: Makrodan Mikroya Sosyal Hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 19(2), 97-109.
- Herman, J. L. (2017). *Travma ve İyileşme Şiddetin Sonuçları Ev İçi İstismardan Siyasi Teröre* (5 b.). (T. Tosun, Çev.)
- İnan, Ö. ve Şahin, N. (2020). Kadına Yönelik Şiddetin Türk Medyasındaki Temsil Şekli Sistemik Derleme Araştırması. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-15.
- İskender, C. (2023). Aile Kurumlarında Kadına Yönelik Şiddetin Fiziksel ve Psikolojik Bulgular Eşliğinde Değerlendirilmesi: Olgu Sunumu. *Toplumsal Politika Dergisi*, 4(1), 79-83.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2023). *2022 Yıllık Veri Raporu*. 08 26, 2023 tarihinde Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu: <https://kadincinayetlerini-durduracagiz.net/veriler/3040/kadincinayetlerini-durduracagiz-platformu-2022-yillik-veri-raporu> adresinden alındı.
- Kara, E. (2020). KOVİD-19 Pandemisindeki Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal Hizmet İşgücünün İşlevi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları*, 4(1), 28-34.
- Kara, Y. (2022). Kadınlara Yönelik Şiddetin Karşılaştırmalı Bir Analizi: Cadı Avlarından Türkiye'deki Kadın Cinayetlerine. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(1), 69-84.
- Karakuş Umar, E. (2020). Video Temelli Mülakatlarda Kadına Yönelik Şiddet. *Feminist Eleştiri- Fe Dergisi*, 12(2), 174-186.
- Kaşıkkırık, A. (2021). Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitsizliği Şartını İmzalayan Belediyelerin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Perspektifi. *Econder Uluslararası Akademik Dergisi*, 5(1), 81-101.

- Kelleci, A. (2023). Aile İçi Şiddet ve Şiddet Döngüsü: Bir Alanyazın Derlemesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 47(1), 87-97.
- Kılıç, G. (2019). Kadın Akademisyenlerin Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet Algısı: Düzce Üniversitesi Örneği. *Muhakeme*, 2(1), 1-33.
- Kilpatrick, D. G. (2004). What is Violence Against Women: Defining and Measuring the Problem. *Sage Journals*, 19(11), 1209-1234. <https://doi.org/10.1177/0886260504269>.
- Krantz, G. ve Moreno, C. G. (2005). Violence Against Women. *Glossary*(59), 818-821. doi:10.1136/jech.2004.022756
- Mavili Aktaş, A. (1997). *Aile İçi Şiddet ve Önleme Yolları*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Nergiz, E. ve Akın, N. (2021). Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi: Mutlu Kaya Örneği. *Orta Karadeniz İletişim Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 1-16.
- Öztürk, E. (2017). *Türkiye'de Aile İçi Şiddet* (1 b.). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Seçgin, L., Tarı Selçuk, K., ve Arslan, T. (2022). Türkiye'de Son Beş Yılda Kadına Yönelik Şiddet: COVID-19 Pandemisinin Etkisi. *Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi Hümanist Bakış Açısı*, 4(1), 28-43.
- Usta, Ç. (2022). Türkiye'de Kadına Yönelik Dilsel Şiddet. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 612-619.
- Watts, C. ve Zimmerman, C. (2002). Violence Against Women: Global Scope and Magnitude. *The Lancet*, 359(9313), 1232-1237. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)08221-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)08221-1).
- World Health Organization. (2021, 03 09). *Violence Against Women*. ET: 08 26, 2023 World Health Organization: https://www.who.int/health-topics/violence-against-women#tab=tab_1
- World Health Organization. (2022, 11 6). *Avoiding Intimate Partner Violence Improves Mental Health*. ET: 08 26, 2023 tarihinde World Health Organization; <https://www.who.int/news/item/06-10-2022-preventing-intimate-partner-violence-improves-mental-health>.
- Yardım, H. ve Demir, M. (2022). Romantik İlişkilerde Algılanan Sosyal Destek, Bağlanma ve Kadına Yönelik Şiddet Tutumu. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 67-79.
- Yener, Ş. (2023). Şiddet, Şiddet Türleri ve Okulda Öğretmene Yönelik Şiddet. *İÇTİMAİYAT Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 278-294.

- Yılmaz Bahadır, E. ve Öz, F. (2019). Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Yönelik Güçlendirme Programı ve Hemşirelik. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 16(4), 338-342. doi:10.5222/HEAD.2019.338
- Yılmaz, A., Aksanyar, Y. ve Güler, T. (2019). Yoksullukla Mücadelede İstihdam Bağlantılı Şartlı Sosyal Yardımlar: Küresel Bir Analiz. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (59), 105-122.
- Yılmaz, B., Avcı, N. ve Hotun Şahin, N. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşleri: Bir Örnek Olay Çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15(2), 137-148.
- Zastrow, C. ve Ashman, K. K. (2016). *İnsan Davranışı ve Sosyal Çevre I Bebeklik- Çocukluk-Ergenlik* (2 b.). (S. Türközü, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi.